

04/07/2022

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

8	3	4	7
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	2	4
---	---	---	---

M.Ed. (Gen) 2nd Semester

(2042)

**PSYCHOLOGY FOR INDIVIDUAL AND SOCIAL
DEVELOPMENT—II (In all Mediums)**

Paper : II C08-PIS-II

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 60

Note :— Attempt five questions in all, selecting one question each from Units I-IV and Question No. 9, Unit V which is compulsory. All questions carry equal marks.

UNIT—I

1. Discuss motivation and its types. Explore relationship between motivation and learning.
2. Define learning. Explain different factors affecting learning.

UNIT—II

3. How would you assess personality ? Why we need to have knowledge of personality ? Explain.
4. Define adjustment. What causes maladjustment ? Explain with examples.

UNIT—III

5. Define intelligence. How would you assess multiple intelligence ?
6. Suggest ways of developing emotional and spiritual intelligence.

UNIT—IV

7. Throw light on characteristics of different types of Learning Disabled children.
8. Classify children with different abilities. What is the role of teacher in dealing with such children ?

UNIT—V

9. Write short notes on :

- (a) Gagne
- (b) Panchkosh
- (c) Sternberg
- (d) Inclusive Education.

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— सभी में से पाँच प्रश्न करें, यूनिट I से IV तक में से एक प्रश्न करें और यूनिट-V में प्रश्न नं. 9 अनिवार्य है। सभी प्रश्नों के समान अंक हैं।

यूनिट-I

1. अभिप्रेरणा और उसके प्रकारों की विवेचना कीजिए। प्रेरणा और सीखने के बीच के संबंधों का अन्वेषण करें।
2. अधिगम को परिभाषित कीजिए। अधिगम को प्रभावित करने वाले विभिन्न कारकों की व्याख्या कीजिए।

यूनिट-II

3. व्यक्तित्व का आकलन आप कैसे करेंगे ? हमें व्यक्तित्व का ज्ञान क्यों होना चाहिए ? समझाए।
4. समायोजन को परिभाषित कीजिए। कुसमायोजन का क्या कारण है ? उदाहरणों सहित स्पष्ट कीजिए।

यूनिट-III

5. बुद्धि को परिभाषित कीजिए। आप मल्टीपल बुद्धि का आकलन कैसे करेंगे ?
6. भावनात्मक और आध्यात्मिक बुद्धि विकसित करने के तरीके सुझाएं।

यूनिट-IV

7. सीखने में अक्षम विभिन्न प्रकार के बच्चों की विशेषताओं पर प्रकाश डालिए।
8. असामान्य बच्चों का वर्गीकरण कीजिए। ऐसे बच्चों के साथ व्यवहार करने में शिक्षक की क्या भूमिका है ?

यूनिट-V

9. इस पर संक्षिप्त नोट लिखें :—

- (क) गाने
- (ख) पंचकोश
- (ग) स्टर्नबर्ग
- (घ) समावेशी शिक्षा।

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਯੂਨਿਟ-I ਤੋਂ IV ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਯੂਨਿਟ-V ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 9 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ।
2. ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰੋਗੇ ? ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਗਿਆਨ ਕਿਉਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ? ਸਮਝਾਓ।
4. ਸਮਾਯੋਜਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਗਲਤ ਸਮਾਯੋਜਨ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ।

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਮਲਟੀਪਲ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਿਵੇਂ ਕਰੋਗੇ ?
6. ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ।

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਸਿੱਖਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚੇਤਨਾ ਪਾਓ।
8. ਅਸਮਰਥ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰੋ। ਅਜਿਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਨਿਮਨਲਿਖਤ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

(ੳ) ਗਗਨੇ

(ਅ) ਪੰਚਕੋਸ਼

(ੲ) ਸਟਰਨਬਰਗ

(ਸ) ਸੰਮਿਲਤ ਸਿੱਖਿਆ।